

«فرهیختگان» گزارش می دهد

اساتید دانشگاه‌ها در دیدار بارهبر انقلاب چه گفتند؟

اساتید دانشگاه‌های سراسر کشور چهارشنبه گذشته به دیدار رهبر معظم انقلاب اسلامی رفتند. پیش از آغاز بیانات رهبر انقلاب، ۱۰ نفر از اساتید و اعضای هیات‌های علمی ۱۲۰ دقیقه به بیان نکات مدنظر خود پیرامون فضای علمی کشور پرداختند. خلاصه‌ای از مهم‌ترین مباحث مطرح‌شده هشت نفر از این اساتید را در ادامه می‌خوانید.

سهیلا صادقی‌فسایی، دانشیار دانشگاه تهران

■ متأسفانه تقدم نظم سیاسی بر نظم اجتماعی و علمی، دانشگاه تهران را به جولانگاه نزاع‌های سیاسی تبدیل و روح تعامل و همدلی را تضعیف کرده است. امروز بیش از هر زمان دیگر، عزل و نصب مدیران دانشگاه‌ها و دانشکده‌ها بیشتر از آنکه تابع شایستگی‌های علمی، اخلاقی و تجربه باشد، تابع پابندبازی‌های سیاسی است.

■ روند‌های شتابزده و تخلف از رویه‌های متعارف در جذب اعضای هیات‌علمی، فرصتی را برای بررسی قابلیت‌ها و ظرفیت‌های واقعی افراد باقی نمی‌گذارد و آنچه در موضوع جذب، بیش از هر عاملی نمایان می‌شود، یاریگری سیاسی است. متأسفانه ارتقاهای زودرس یک‌عده و سنگ اندازی برای عده‌ای دیگر، خصوصاً نیروهای انقلابی نیز تا حدودی تابع همین بازی‌های سیاسی است و از همه بدتر آنکه به‌شدت تابع سفارش‌ها و پست‌های سیاسی است! جای بسی تأسف است که عرض کنم حوزه پژوهش در دانشگاه نیز تابع رانت‌بازی‌های سیاسی است و معمولاً بودجه‌های پژوهشی کلان در اختیار آن دسته از افرادی قرار می‌گیرد که در بیرون از دانشگاه دارای اتصالات خاصی هستند.

■ عدم‌ارتزایی‌های صحیح و حرفه‌ای از توانایی‌های اساتید و تحمیل رویه‌های ناصواب برای ارتقا، باب «ناپنججاری‌های علمی» را در کشور گشوده است، موضوعی که باید سریعاً مورد بازبینی قرار گیرد! نگاهی کمی‌گرایانه به دانشگاه و ارتقا موجب شده است اساتید از کارهای کیفی بازمانند و دائماً خود را درگیر چاپ مقالات برای ژورنال‌های خارجی کنند.

■ مسأله دیگری که از اهمیت خاصی برخوردار است، وضعیت بفرنج فرهنگی دانشگاه‌های کشور است، سیاست‌بازی و مدیریت‌های بعضاً تحریف در حوزه دانشگاه‌ها، باعث شده هیچ برنامه‌ریزی اصولی در این زمینه صورت‌نگیرد و این امر حاکی از آن است که حوزه معاونت فرهنگی در وزارت علوم و دانشگاه‌ها جزء ناکارآمدترین حوزه‌هاست و هیچ برنامه‌ریزی جامع از سوی وزارت علوم، برای صیانت از ارزش‌های فرهنگی، مقابله با انواع آسیب‌های اجتماعی و فتنه‌های پرخطرری که دانشجویان را تهدید می‌کند، وجود ندارد! متأسفانه زد و بندهای سیاسی حاکم بر دانشگاه‌ها و وزارت علوم، حتی اجازه بازخواست و پرسش اصولی را از مسئولان نمی‌دهد!

■ پیرامون بحران مدیریت در کشور، اجازه دهید بی‌تعارف عرض کنم که ظاهراً «گرفت مسئولیت و مدیریت در کشور ما راحت‌ترین کار است»، چراکه اگر قلمرویی که تحت‌اختیار مدیری است به تباهی هم کشیده شود، هیچ تنبیه یا نظارتی وجود ندارد و حتی مسئولان خود را پاسخگو نمی‌دانند، معلوم نیست این مصونیت ناصواب سیاسی و شغلی برای مدیران را کجا آمده است! ظاهراً اصل بقای انرژی درمورد مدیریت‌های ما خود را به‌خوبی نشان می‌دهد! برای مثال عزل مدیر از یک وزارتخانه به نصب وی در وزارتخانه دیگری تبدیل می‌شود!

■ اگرچه بیش از ۶۰ درصد از دانشجویان دانشگاه‌ها را زنان تشکیل می‌دهند، اما متأسفانه سهم آنها در حوزه مدیریت دانشگاه بسیار اندک است و ارتقا و جذب آنها برای هیات‌علمی همواره با موانع جدی روبه‌رو است. جای بسی تأسف است که به عرض برسانم، سهم هیات‌علمی برای زنان درحال حاضر چیزی حدود ۱۰ درصد است و این امر نشان می‌دهد هنوز تبعیض جنسیتی علیه زنان امری جدی است که نگاه‌ویژه‌ای را می‌طلبد، شاید اختصاص یک ظرفیت ویژه برای زنان تا حدودی بتواند مشکل را حل کند.

محمدرضا مجیدی، عضو هیات علمی دانشگاه تهران

■ باید به خلق فرصت‌های نو در عرصه بین‌الملل پرداخت و با حضور فعال و موثر در نهادهای بین‌المللی گفتمان انقلاب اسلامی را بیش از پیش تبیین و یاریگری مناسب برای مقابله با طرح‌های نظام سلطه صورت گیرد و از انفعال و بی‌تحریکی که تبعات منفی بعدی دارد، پرهیز شود. در دهه‌های گذشته در فرآیند تولید اسناد بین‌المللی حضور فعالی نداشته‌ایم و اینک در گام دوم انقلاب باید با بهره‌گیری از تجارب و کامیابی‌ها و ناکامی‌ها در این زمینه‌ها، با برنامه روشن و متکی به پشتوانه قوی علمی حوزوی و دانشگاهی این کاستی جبران شود.

■ ضروری است در مراحل آغازین گام دوم، شبکه‌سازی از این هسته‌ها در اولویت کارهای بین‌المللی قرار گیرد و بهترین سامانه و سازه برای این سامانه‌ها، سامانه‌های غیردولتی با حمایت سیاستی و پشتیبانی بخش‌های حاکمیتی است تا این هسته‌ها در شبکه شکل‌گرفته با انسجام بیشتر به مقابله با نظام سلطه و تبیین و ترویج گفتمان انقلاب اسلامی بپردازند.

■ علوم انسانی موجود در جهان در حکم ایدئولوژی نظام لیبرال سرمایه‌داری است و بسان خود این نظام، این علوم با بحران روبه‌رو بوده و سرخوردگی از آن مشهود است. اینک که تحول در علوم انسانی در سطح ملی مورد توجه بوده و در دستور کار قرار دارد، باید به حوزه بین‌الملل علوم انسانی هم عنایت داشته و با جنبش بین‌المللی «علم دگر» - که در حال شکل‌گیری و رشد است- همراهی کرد تا تأثیرگذاری ملی و جهانی بیشتر شود و البته این امر مستلزم باور و همراهی متولیان در حوزه‌های سیاستی و اجرایی در شورای انقلاب فرهنگی، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت امور خارجه و سایر دستگاه‌های ذی‌ربط است.

■ جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان یک قدرت منطقه‌ای در غرب آسیا و تأثیرگذار در معادلات بین‌المللی نیازمند تخصص‌گرایی در مطالعات منطقه‌ای و تربیت کارشناسان خیره و توانمند و تولید نظریات و الگوهای بومی است. متأسفانه حذف غیرکارشناسانه گرایش‌ها در رشته مطالعات منطقه‌ای به این نوع نگاه راهبردی آسیب می‌زند.

امیرعلی حمیدیه، استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران

■ بران روه رفت از فشارهای بین‌المللی و نیل به خودکفایی دستیابی به فناوری‌های راهبردی و گسترش زیست‌بوم‌های علم و فناوری است.

■ روند شکل‌گیری دانشگاه‌های نسل سوم و چهارم در دنیا سرعت گرفته و لازم است رویکرد آموزش و پژوهش با فناوری و کارآفرینی ممزوج شده و تربیت نسل آینده با این رویکرد در دستور کار دانشگاه‌ها قرار گیرد. این روند در کشور ما باید شتاب بیشتری گرفته و به‌عنوان اولویت اصلی موردتوجه قرار گیرد.

■ سبسی و گسترش شتاب‌دهنده‌ها و مراکز رشد در پیرامون دانشگاه‌ها و مراکز علمی باید نهادینه شود تا فضای کارآفرینی، شور و نشاط علمی و امید به آینده به‌خصوص بین نسل جوان افزایش یابد.

■ تقویت وگسترش مجاری توسعه صادرات محصولات بومی با فناوری بالا به‌منظور ایجاد کشش بازار، رونق تولید و افزایش فعالیت صادرات شرکت‌های دانش‌بنیان باید موردتوجه ویژه قرار گیرد.

■ حرکت پرشتاب محققان جوان در مرزهای دانش حوزه سلول‌های بنیادی و پزشکی بازساختی موردتوجه مجامع داخلی و بین‌المللی بوده است. به همین منظور لازم است: اولاً، حفاظت از سنگرهای علمی فتح‌شده با افتخار و تعصب، ثانیاً، نه‌تنها سرعت تولید این علم راهبردی در کشور ضروری است بلکه نیاز به شتاب بیشتری دارد؛ ثالثاً، بهره‌مندی و استفاده از دستاوردهای محققان جوان و شرکت‌های دانش‌بنیان نوپا در راستای گسترش شور اجتماعی و اقتصادی و عبور از تحریم‌ها.

■ فرآیند استفاده از سلول‌های بنیادی در درمان بیماری‌ها سال‌هاست در کشور آغاز شده، با وجود این گسترش نهضت کاربردی‌سازی علوم و فناوری‌های سلول‌های بنیادی در رشته‌های مختلف پزشکی جهت رفع آلام بیماران صعب‌العلاج کشور بسیار ضروری است؛ همانند ضرورت نظم‌بخشی و تهیه و ابلاغ دستورالعمل‌های منطقی و چارچوب‌های قانونی موردنیاز آینده مانند آیین‌نامه‌های ژن‌درمانی و برداشتن گام بعدی برای آینده علم سلول‌های بنیادی یعنی ژن‌درمانی و دست‌ورزی‌های داخل سلولی.

محمدرضا حسینی‌آهنگر، دانشیار دانشگاه جامع امام حسین(ع)

■ ریل انقلاب، هنوز در مرحله دولت اسلامی تکمیل نشده و نیازمند ارائه‌مشورها و تولید الگوها، مکتب‌ها و نظامات قدرتمند، مستحکم، غنی و جهان‌شمول در عرصه‌های یکپارچه اعتقادی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، هنری، فنی و علمی است؛ لذا نقش‌های مهم بعدی دانشگاه، انجام ماموریت‌های زیر است:

۱- انسان‌سازی در تراز انقلاب و (ام‌ره)

۲- مرزشنکی علمی با تولید دانش و فناوری بومی

۳- کمک به طراحی نظام و نظام‌سازی.

■ برای ایفای نقش‌های پیش‌گفته، تحول علمی و تعالی معنوی دانشگاه به‌عنوان مبدا همه تحولات و نهاد پیش‌بران در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب، یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر است. نتیجه این تحول، ارائه الگوی دانشگاه تراز انقلاب اسلامی با دانشگاه حکمت‌بنیان با شعار «تزکیه، جهاد علمی و دانشگاه تمدن‌ساز» است. ما نیازمند ایم تمدن‌دیگران را تقلید کنیم، نیازمند ایم تاریخ را تکرار کنیم؛ ما می‌خواهیم با حرکتی جهادی یک تاریخ جدید بسازیم، یک جهان جدید؛ این، خیلی متفاوت است. این، نقشه‌راه عملیاتی دانشگاه برای تحقق مطالبات بیانیه گام دوم انقلاب است.

■ تحقق بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، نیازمند سازماندهی و آرایش جدیدی در چهار رکن سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، بهره‌برداری و اجرا در نهادهای علمی و فرهنگی کشور- از شورای عالی انقلاب فرهنگی به‌عنوان «ستاد گرا»»، معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور و مدیریت حوزه‌های علمیه تا دو وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، آموزش و پرورش و سایر نهادها و سازمان‌ها- به‌عنوان بهره‌برداران و کاربران دانشگاه‌ها و دانشگاه‌ها و حوزه‌های علمیه به‌عنوان قلب تپنده تمدن نوین اسلامی به‌صورت قرارگاهی است تا طراحی و تدوین نظام و سامانه یکپارچه تشخیص نیازها و مسائل حال و آینده کشور و انقلاب؛ شکل دهی شبکه نخبگانی پاسخ‌دهی سریع، کارا و اثربخش به مسائل و نیازها و مقابله با جنگ پیچیده هوشمند ترکیبی قرارگاه نظام سلطه و شکست و افول و سقوط تمدن غرب و به زوال کشیدن شبکه فاسد صهیونیستی محقق شود و گر نه این بیانیه، همانند سایر اسناد راهبردی، نوشته‌روی کاغذ خواهد ماند.

علی عبدالعالی، دانشیار دانشگاه علم و صنعت

■ در دوران ارجمندی مصرف و خواری تولید، همه شئون زندگی ما در معرض یک آسیب بزرگ و تاریخی قرار می‌گیرد؛ ملت و دولتی که ساخته غرب را مصرف می‌کنند، نمی‌توانند فکر غرب را مصرف نکنند؛ پس به جای او فکر هم می‌کنند و برای آموزش او سند ۲۰۳۰ هم می‌نویسند.

■ جامعه‌ای که تولید نمی‌کند، هیچ چیز در آن واقعی نیست و همه چیز در آن فانتزی است. امروز به برکت انقلاب اسلامی، آن جبر سیاسی نیست؛ اما ما همچنان مصرف‌کننده ساخته‌های غریبیم.

انقلاب اسلامی که طلیعه‌ظهور اندیشه و فکری نوین در زمانه تسلط مادی غرب بود، برای رونق تولید فکر و اندیشه جایگزین، تاگزیر از رونق تولید است.

■ شاید عبارت اکواریوم دانشگاهی تعبیر بدی نباشد؛ سیستمی عاره‌ای که ۹۰ سال قبل در دوران طاغوت، آن هم به‌طور ناقص وارد کردیم. دانشگاه عاره‌ای امروز ما چه بسا اکواریوم دانشگاهی ما مخصوص بوم ما طراحی نشده است و برخی روش‌ها اگرچه مسکنی موقت و راه‌حل‌هایی مثل دفتر ارتباط با صنعت، اگرچه مسکنی موقت ولیکن در بلندمدت وصله‌های ناجوراند که منجر به رونق تولید واقعی نخواهد شد.

■ ما معتقدیم سرآغاز رونق تولید، آموزش تولید به‌مفهوم جامع آن است. شبکه‌ای از اساتید جهادی، متعهد و متخصص در سال‌های اخیر در جلسات رسمی و غیررسمی، با یک معماری خودجوش و تابشکلی هسته‌های نخبگانی، باهدف توسعه و پیشرفت ایران اسلامی، مقدمات طراحی استراتژی توسعه اقتصادی و علمی کشور را فراهم آورده‌اند، که بنده به نمایندگی، پیشنهاد اولیه ایشان را تقدیم حضورتان می‌کنم. ساختاری که اگر بخواهد سرعت منطقی داشته باشد، باید از بروکراسی‌های متداول دور بوده و بخشی از وظایفش، راه‌اندازی مدارس تولید و دانشگاه‌های تولید در رشته‌های بومی و موردنیاز کشور خواهد بود، براساس ۱۲۰۰ شغلی که یک‌بار حضراتی به آن اشاره فرمودید؛ و همچنین راه‌اندازی زیست‌بوم‌های تولید خلاق در دانشگاه‌ها و مراکز علمی و طبیعتاً تعریف رشته، دوره، تولید محتوا و طرح درس برای آنها و درنهایت واگذاری مأموریت به مراکز دانشگاهی، صنعتی، تولیدی و سازمان‌های مرتبط و هماهنگی و مدیریت آنهاست.

ابراهیم کلانتری، دانشیار دانشگاه تهران و معاون فرهنگی دانشگاه آزاد اسلامی

■ از آنجا که انقلاب شکوهمند اسلامی و همه دارایی‌های معنوی و منبع قدرت و اقتدار و سربلندی ملت ما برآمده از فرهنگ و ارزش‌های اصیل اسلامی و سنت‌ها و آداب گرانبار ملی است، بدون شک همین فرهنگ و ارزش‌های والا مورد هجمه بی‌امان دشمنان قسم‌خورده این مرز و بوم قرار می‌گیرد. این گونه است که در فضای به‌ظاهر آرام زندگی و جامعه ما جنگی تمام‌عیار در جریان است؛ جنگ فرهنگ‌ها، باورها، ارزش‌ها. این جنگ چنان گسترده است که می‌توان نام جنگ احزاب فرهنگی را بر آن نهاد.

■ با وجود همه دستاوردها، اما پاره‌ای از معضلات و ناهنجاری‌های فرهنگی بسیار نگران‌کننده است؛ از جمله بی‌توجهی به کتاب و مطالعه، بی‌اعتنایی به ارزش وقت، عدم‌اهتمام لازم به اخلاق و انضباط اجتماعی، سهل‌انگاری نسبت به امر تربیت، قانون‌گریزی، بی‌مالتی به ارزش والای عفاف و حجاب، مدگرایی، اسراف و هدر دادن منابع خدادادی، غوطه‌ورشدن بی‌هدف در فضای مجازی، اعتیاد، مصرف‌زدگی، اشرافی‌گری، تجمل‌گرایی، معماری و سبک زندگی غیرمنطقی بر سنت‌ها و ارزش‌های اسلامی و ایرانی.

■ اکنون که انقلاب شکوهمند اسلامی با سربلندی گام دوم خود را استوار می‌سازد، هویت‌اصیل فرهنگی انقلاب اسلامی می‌طلبد بار دیگر فرهنگ و ابعاد گوناگون آن در مرکز توجه، اهتمام و اندیشه همه بخش‌ها و مسئولان دلسوز قرار گیرد. به همین منظور پیشنهادها و راهکارهای ذیل ارائه می‌شود:

۱- ادغام دستگاه‌های فرهنگی موازی یا هم‌سو به‌منظور کاستن از حجم ساختارهای اداری زاید و افزودن بر قدرت و ضریب تأثیرگذاری در میدان اصلی عمل فرهنگی،

۲- اهتمام ویژه نسبت به فضای مجازی و ایجاد سازوکارهای لازم رسمی به‌منظور مدیریت صحیح و استفاده مطلوب از آن،

۳- ایجاد یک حلقه سازمانی واسط بین شورای عالی انقلاب فرهنگی و همچنین شورای عالی فضای مجازی از یک سو و دستگاه‌های متولی اجرا از سوی دیگر،

۴- اهمیت ویژه به آموزش و پرورش، به‌منظور تربیت، به کارگیری، تکریم و تقویت معلمان و مربیان دلسوز، اهتمام به امر تربیت و عملیاتی کردن سند تحول (کارا اصلی را باید از آموزش و پرورش آغاز کرد).

۵- جلوگیری از ستادسازی‌ها و ساختمان‌سازی‌های عریض و طویل با نام و نشان‌های فرهنگی

۶- نظارت بیشتر و دقیق‌تر بر صداوسیما به‌ویژه در بخش فیلم، سریال، شخصیت‌سازی و تبلیغات

۷- حمایت بی‌دریغ از گروه‌های خودجوش و آتش به‌اختیار فرهنگی

۸- جهت‌گیری سیاست‌ها و تلاش‌ها و سرمایه‌گذاری‌های فرهنگی به سمت زیرساخت‌های معرفتی، تعمیق و ارتقای آگاهی‌ها و باورهای دینی و انقلابی نسل جوان،

۹- اهتمام ملی و اقدام جهادی برای بسمان رساندن نوسانات و معضلات متعدد در حوزه اقتصاد به‌منظور کاستن از تحمیل بار سنگین منفی بر حوزه فرهنگ،

۱۰- با توجه به فرادستگاهی بودن فرهنگ پیشنهاد می‌شود به دستور حضرتعالی هیاتی اندیشه‌ورز از نخبگان فرهنگی کشور تشکیل شود تا در یک فرجه زمانی معین به مطالعه و بحث و بررسی درخصوص سیستم‌ها و نظام‌های موجود فرهنگی کشور و بازتعریف و سازماندهی مجدد آن به تناسب نیازها و مقتضیات امروز همت گمارند،

۱۱- انتظار بحق نخبگان و تلاشگران عرصه فرهنگ از قرارگاه فرهنگی کشور، حضور موثر در تحولات فرهنگی جامعه است؛ اما با تأسف باید گفت چنین انتظاری نه‌فقط برآورده نشده بلکه بعضاً خلاف آن نیز دیده شده است. ترمیم اعضا و تزریق نخبگان فرهنگی جوان و فارغ‌بال در شورای عالی انقلاب فرهنگی و اصلاح ساختار مدیریتی آن مورد پیشنهاد است.

نجفعلی حبیبی، دانشیار دانشگاه تهران

■ دانشگاه‌ها در ۴۰ سال گذشته انقلاب اسلامی البته توفیقات بسیار داشته‌اند که نتایج آن در دستیابی ما به دانش‌های نو مثل نانو و نیز کسب مقام‌های پژوهشی در سطح بین‌المللی و راه‌افتادن موسسات کارآفرینی دانش‌بنیان‌ها و موارد بسیار دیگر مشخص است اما در گام دوم انقلاب که حضرتعالی ترسیم فرموده‌اید باید چند حرکت مهم پیگیری و به‌عمل درآید.

■ دانشگاه در مدیریت علمی کشور حضور فعال پیدا کند. در سال‌های گذشته البته دانشگاهیان در بخش‌های مختلف مدیریتی کشور حضور داشته‌اند اما دانشگاه به‌عنوان یک نهاد علمی حضور چندان نداشته است.

■ لازم است بودجه پژوهشی به نسبت درآمد ناخالص ملی بسیار افزایش یابد و منحصرآباید و اعتبارات دانشگاه‌ها افزوده شود تا مثل دیگر دانشگاه‌های معتبر جهان دانشجویان مقطع دکتری با دریافت حقوق ماهانه زیرنظر استاد تمام‌وقت به پژوهش بپردازند.

■ با توجه به استحکام پایه‌های نظام اسلامی باید از همه ظرفیت‌های دانشگاه با تکیه بر جنبه علمی و بدون تبعیض استفاده شود؛ باید جوانان کشور که همواره از حمایت و عنایت رهبری بهره‌مند هستند، بدون تبعیض از این امکان برخوردار شوند.

■ در سایه انقلاب اسلامی تعارض علم و دین مرتفع شده است، بنابراین برداشت‌های سلیقه‌ای از اسلامی شدن دانشگاه باید جای خود را به تکاپوی اندیشه و آزاداندیشی بدهد و کرسی‌های آزاداندیشی مورد تأکید رهبری به‌درستی با یکبدر. در باب موانع آن می‌توان به عملکرد متولیان دانشگاه و نیز آیین‌نامه‌های ارتقا و مقررات جذب هیات علمی اشاره کرد که چندان با لوازم کرسی‌های آزاداندیشی سازگاری ندارد و عملاً مانع آن می‌شود که دانشگاه عرصه گفت‌وگوی دیدگاه‌های مختلف شود. تاریخ نشان می‌دهد رکن مهم تحقق تمدن اسلامی در قرون اولیه اسلامی بیش از هر چیز مدیون آزادی اندیشه و اندیشمندان بوده است.

رسول جلیلی، دانشیار دانشگاه صنعتی شریف

■ فضای مجازی پدیده‌ای است که اهمیتش به اندازه انقلاب اسلامی است. ما نیاز داریم در فضای نوظهور مجازی که تمام قواعد، قوانین و موجودیت آن را خود تعریف و تولید می‌کنیم، امتداد انقلاب اسلامی را در فضای مجازی خلق کنیم.

■ به‌رغم اقدامات قابل تقدیری که دولت محترم و به‌ویژه وزارت ارتباطات در ایجاد زیرساخت ارتباطی فضای مجازی کشور به عمل آورده‌اند لیکن وابستگی ما در فضای مجازی قابل توجه است و اقدام اخیر چند شرکت آمریکایی اپل و گوگل در حذف برنامه‌های ایرانی از برخی بازارهای جهانی و بدتر از آن حذف برخی برنامه‌ها از گوشی تلفن میلیون‌ها ایرانی یک شرم و یک درس داشت؛ شرم برای آنها که به‌رغم همه ادعاهای به‌ظاهر روشنفکرمانانه، حضور محتواها و خدمات ایرانی را تحمل نکردند و درس برای ما و مسئولان بود که به‌واسطه تعلل و امروز و فردا کردن و جدی نگرفتن دشمن، فرصت را برای این اقدام شرم‌آور فراهم کردیم. اقدام اخیر گوگل چیزی نبود جز رزمایش حکمرانی یک شرکت آمریکایی بر فضای مجازی ما.

■ در زمانه‌ای که تغییرات تکنولوژی روزبه‌روز است و دسیسهورزی دشمنان لحظه‌به‌لحظه، انتظار جلسات هفتگی از شورای عالی فضای مجازی، توقع زیادی نیست. متأسفانه شورای عالی و قرارگاه ذیل آن یعنی مرکز ملی فضای مجازی مورد بی‌مهری قرار گرفته است و باید اقرار کرد که «کلیدی آن را راقل کرده است.»

■ نسل پنجم تلفن همراه باید به‌موقع وارد کشور شود ولی با آمادگی. نسل پنجم یعنی پهناي باند بسیار بالا، اینترنت اشیا، داده‌های حجیم و تحلیل داده‌ها با هوش مصنوعی. نکند یک‌بار دیگر بی‌برنامه‌گی فضای مجازی کشور را خاستگاه تولید داده برای دشمن و مصرف محتواهای میمیزی‌نشده غربی برای کودک و جوان روستایی و شهری کنیم.

■ ذلت وجود و حضور صدها فیلترشکن ساخته‌شده با حمایت سرویس‌های اطلاعاتی دشمنان که عملاً بدافزارهای فرهنگی و امنیتی هستند و به‌سادگی در اختیار آحاد جامعه قرار دارند، باید با مدیریت نیازهای واقعی و ابراز عرضه در اعمال قانون، به عزت و اقتدار تبدیل شود.